

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

12. De continentia & cælibatu Sacerdotum, & aliorum Ministrorum
Ecclesiae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Abbas in cap. super eo. num. 6. de regularib. absolute, & simpliciter videntur docere id posse Pontificem, immo, & Abbatem, siue totius Ordinis Praefectum. Id inde probant, quia Religiosus suam voluntatem in Romanum Pontificem, & Abbatem transfudit, ac proinde eorum voluntati resistere, & reluctari non potest. Deinde Romanus Pontifex, ut patet ex cap. 1. de Regularib. in sexto. vniuersim Monialibus praecipit uti clausuram seruent, & tamen multae eam professa non fuerat. Ceterum alijs probabilius videtur id non posse Pontificem, ac multo minus Abbatem, quando ita arctior regula daretur, ut prima, & antiqua in aliam transferret: posse tamen Romanum Pontificem praecipere, ut arctior regula seruaretur, quando prima, & antiqua renouaretur, & reduceretur ad pristinae formulam, eo quod esset paulatim laxata. Et hoc est, quod Innocentius, Hostiensis, & alij docere voluerunt. Quamuis reuera absolute & simpliciter dicant, posse iure Romanum Pontificem austeriorem, & arctiorem vitam Monachis indicare. At Ioannes Andreas in cap. Ioannes, de regularibus ait, id durum videri: quia Religiosus non plura vouet, quam prima, & antiqua suae Religionis Regula praescribat. Deinde, Romanus Pontifex nequit eum, qui est vnicae Religionem professus compellere ad seruandum alterius Religionis arctius institutum: alioqui enim posset etiam praecipere, ut quis votum Religionis emittat, quod videtur absurdum.

Ea vero, quae sunt obiecta facile diluuntur. Nam quod primo loco dicebatur, Religiosum ratione voti, quod emisit, in Abbatem, & Romanum Pontificem suam voluntatem transferre; verum est, non tamen ita, ut bona vota suscipere cogatur, vouere enim cuique est liberum, sed ut ratione voti emissi possit sibi ab Abbate, aut Pontifice imperari, quaequid sibi, vel communi aliorum salutis conducit. De clausura vero Monialium indicta; dicimus eam Monialibus indici, quia conducit plurimum ad tria solemnia vota Religionis seruanda; ne Moniales scilicet liberè vagentur, sibi, & alijs peccandi periculum creent, praesertim cum etiam foeminae, quae tria vota Religionis simplicia, non tamen solemnia emiserunt, clausuram seruare minimè cogantur.

Vigesimo quaeritur, An si Regula Religionis prohibeat, ne possessiones, aut redditus annuos Religiosi possideant, possit consuetudine induci, ut ea bona in comune habeant? Respondeo, cum S. Antonino 3. p. tit. 16. cap. 1. §. 12. ubi citat, & sequitur Ioan. Andream, Lapum, & alios, nisi ea consuetudo Romani Pontificis auctoritate confirmetur, id fieri nequire. Ratio huius rei est, quia nonnihil eiusmodi consuetudo remittit votum paupertatis: est enim Religionis substantiae annexa proprietatis abdicatio: ergo si proprietatis in comune retinetur, paupertas ex parte minuitur, si Regula proprietatem, tum communiter, tum priuatum prohibeat.

Vigesimo primo quaeritur, An ea consuetudo probanda sit, quae Religiosi habitant in Cellis, sibi à Superiore assignatis; cum tamen Regula praecipiat, ut omnibus sint Cellae communes? Respondeo, si reuera eiusmodi consuetudo proprietatem inducat, esse corruptelam, quoniam votum

paupertatis aliquatenus infringit, si verò minimè, corruptela non est. Tunc autem inducit proprietatem, quando Religiosus habitat in Cella Superioris nutu minimè reuocabili. Quando verò Religiosus Cella vitur nutu, & voluntate Superioris, tunc proprietatem, aut dominium Cellae non habet. Idem iuris est de libris, & de ceteris quibuslibet rebus Religioso ad usum assignatis. Si enim illis ita veatur, ut ad nutum Superioris reuocari queant, proprietatis penes illum non est; si autem non sint eiusmodi, ut potè, quae ipsi Superiori omnino celebantur: tunc talis Religiosus sibi earum rerum proprietatem vindicare coëctur.

Caput XII.

De continentia, & celibatu Sacerdotum, & aliorum ministrorum Ecclesiae.

PRIMO quaeritur, An Sacerdotum coelibatus sit iuris Diuini, an Canonici? Dux sunt Catholicorum de hac controuersia sententiae; vna affirmat iuris esse Diuini; & proinde à Romano Pontifice potestatem Sacerdotibus fieri non posse, ut matrimonia contrahant. Ita Maior. in 4. dist. 24. q. 2. & d. 37. q. 1. immo quidam aiunt, Parisijs conuenisse Theologos ad hanc controuersiam dirimendam, sensisseque talem potestatem dari Sacerdotibus non posse. Sic etiam Chlidonaeus lib. de continentia Sacerdot. cap. 13. Torren. lib. 2. de dogmat. obseru. & alij quidam magni viri, qui contra nostri seculi haereticos decertarunt, idem ante hos omnes videtur sensisse Waldensis tom. 2. de Sacrament. cap. 128. & 129. Eorum argumentum est, quod ab Apostolorum temporibus tam Graecorum, quam Latinorum Ecclesia semper haecenus seruauit, ut Sacerdotes à nuptijs contrahendis penitus arcerentur, quamuis in Graecia, & reliquo toto Oriente viri coniugij vinculo ascripti ad Sacerdotium eligantur. At iuris Diuini videtur esse, quod tam diu est in Ecclesia seruatum. Si enim ius tantum Canonici esset, aliquando fuisset Ecclesiae auctoritate permissum, ut aliquis Sacerdos uxorem duceret, cum in tanta temporis diuturnitate verisimile non sit, iustam aliquam causam minimè accidisse eiusmodi facultatis concedendae. Accedit, quod longè altior sit, sublimior, & periclitior Sacerdotum status, & conditio, quam coniugum, cum illi sint diuersis ministerijs additi, hi verò rei vxoriae, & familiari tantum dediti, & destinati: at descensus è tam sublimi vitae statu ad inferiorem, videtur diuino iure prohibitus. Et idcirco Luc. 9. dixit Christus: Nemo militans manu suam ad aratrum, & respiciens retro, aptus est regno Dei: at Sacerdos retro respicit, qui uxorem ducit. Item, Nemo militans Deo implicat se negocijs secularibus; &, qui sine uxore est, cogitat, quae sunt Dei. Accedit, quod i. Reg. 21. dicitur, nefas laicis fuisse, & ijs, qui non se à mulieribus continerant, panes propositionis edere; ergo multo minus caelestem diuinumque panem licet edere Sacerdotibus instar laicorum ad nuptias transeuntibus. Quid quod Leuiticis Sacerdotibus licitum non erat ministerij sui tempore ad suas uxores accedere: at Euangelici Sacerdotes quotidie in altari ministrant, & facris operantur: ergo perpetuò debent à nuptijs abstinere.

Nec

Nec obstat, si quis obijciat, ex sacris literis hoc ius diuinum colligi non posse: nam pleraque alia iuris diuini esse arbitramur, licet ea non euidenter inde colligantur: sufficit enim si traditione quasi per manus à Maioribus accepta, habeantur: cuius generis plurima passim occurrunt, quæ ad Sacramentorū materias, formas, & ministros pertinent.

Altera opinio docet, Sacerdotum continentiam iuris tantum esse Canonici: quæ sententia recepta est, communi Theologorum, tum veterum, tum iuniorum, & iuris Canonici interpretū consensu, quam habet S. Tho. 2. 2. q. 88. art. 7. Caiet. *ibid.* Sot. 4. d. 38. q. 1. art. 1. Syluest. *Matrimonium*. 8. qu. 12. Michael Medin. *lib. 2. de continen. sacror. hominum. cap. 1. & sequentibus*: & idem Sot. *lib. 7. de iust. q. 6. art. 2. in conclusio. 2.* Quorum illud vnicum est argumentum: Coniugium cum Sacerdotio non pugnat, alioqui enim pugnet cum matrimonio ante, vel post contractū; at tota Orientis Ecclesia ab antiquis temporibus viros matrimonio iunctos ad Sacerdotium assumit. Sotus, & quidam alij recentiores hoc argumento conuicti sentiunt primam illam quorundam Catholicorum sententiam vix sibi cohærente. Cur, inquit, si vir coniugio alligatus, Sacerdos creetur, coniugium iure subsistit, & e contra, si Sacerdos ducat uxorem, matrimonium est irritum ipso iure diuino? Sed ego certè non possum non mirari Sotum, & alios, eo quod primam sententiam non penitus sint affecti. Non enim illius opinionis auctores contēdunt Sacerdotium, ita cum Matrimonio iure diuino pugna- re, vt nuptiæ post Sacerdotium contractæ sint irritæ, & inanes, non solum iure Canonico, sed etiam diuino: Sed solum opinantur post Sacerdotium nuptias contrahere, esse peccatū; & id quidem iure diuino damnatum. Sicut inquit Maior post simplex votū Castitatis emissum, matrimonium iure peccatum est: ratum tamē, & firmum est coniugium. Deinde, qui post fidem datam vni puellæ, alterā duceret, peccaret ille quidē, quippè qui fidem violaret, ac frangeret, at coniugium ipsum, vt firmum subsisteret. Sic etiam ait Maior peccat Sacerdos, ac ius diuinum perfringit, si matrimonium contrahat: nihilominus tamen coniugium iure diuino consistit, ac valet; quamuis iure Canonico sit irritum. Non enim idem est, præcipere, ne aliquid fiat, quod, factū rescindere. Multa enim fieri verantur; quæ tamen alioqui facta vim, & locū habent. Ac sicut is, qui Castimoniam vouit, si in matrimonio copuletur, delinquit, quoniam ius naturale, & diuinū negligit: sic, qui post Sacerdotium nuptias contrahit, culpatur, quia ius diuinū peruertit. Atque ita concludit ille auctor: Sicut Romani Pontificis auctoritate dari facultas non potest, vt qui Deo Castitatem promiserit, in matrimonium sine iusta, & debita causa feminam ducat, quia ius naturale Pontifex relaxare, remittere, aut aliqūe lege naturali soluere nequit: sic facultatem tribuere non potest Sacerdoti, vt matrimonium contrahat sine iusta, & legitima causa: & sicut iuris rigorem relaxare potest, vt Religiosus uxorem ducat ob maximā aliquam, & communem causam, sic etiam ob communem Reipublicæ salutem concedere potest, vt Sacerdos nuptias contrahat.

Quamquam autem Maioris, & aliorum opinio defendi probabiliter queat: verior tamen videtur esse altera sententia, & magis cum iure Canonico consentiens. Nam in Tridentino Concilio *Sess. 24. can. 9.* dicitur, *Clericos in sacris Ordinibus constitutos matrimonium contrahere non posse, & legem appellat Synodus Ecclesiasticam, vel votum.* Obijcies, Concilium ibi legem Ecclesiasticam appellasse, quia dixerat non solum illis matrimonio esse interdictum; sed initum etiam matrimonium nullius esse momenti. Prima verò opinio fatetur quidem iure tantum Canonico nullas esse nuptias post Sacerdotium contractas, sed iure diuino præcipi, ne illæ contrahantur. Ceterum verba Concilij videntur ad vtrumque protendi, & referri. Deinde, obijcies Concilium Tridentinum Sacerdotum cœlibatum, votum appellare; at quod ratione voti persoluitur, iure naturali, & diuino debetur. Respondeo nunc non disputari à nobis vtrum cœlibatus sit Sacerdotio annexus, voto, an lege Ecclesiastica, sed solum an iure diuino, an Ecclesiastico Sacerdotes continentiam oporteat profiteri. Nam fatemur quidem, Sacerdotes debere continentiam voto promissam seruare: de qua re statim dicemus: & votum iure diuino, & naturali esse præstandum; sed hoc vnum contendimus, continentiam votum non esse cum Sacerdotio iure diuino, aut naturali coniunctum, sed Ecclesiam sua auctoritate constituisse, vt Sacerdotes continentiam voueant; ac proinde posse etiam statuere, ne tale votum deinceps Sacerdotes emittant.

Secundò queritur, An cœlibatus sit etiam alijs duobus sacris Ordinibus iure Ecclesiastico annexus? Quod est querere, an Diaconi quoque, & Subdiaconi Ecclesiastica lege cœlibes esse cogantur? Maior, alijq; concedunt, eos quoque iure diuino continentiam seruare debere, hoc est, illis esse interdictum, post susceptos Ordines nuptias contrahere: quamuis post nuptias possint ad sacros Ordines promoueri. At verò communis est omnium sententia lege tantum Ecclesiastica Diaconos, & Subdiaconos à nuptijs contrahendis arceri, & prohiberi.

Vnum posset obijci, quod est in Concilio An- cyrano *cap. 10.* & refertur *cap. Diaconi, distinctio. 28.* vbi dicitur, *Diaconi, quicumque cum ordinantur, si in ipsa ordinatione protestati sunt dicentes velle se habere uxores, nec continere se posse; hi postea si ad nuptias peruenierint, manent in ministerio; propterea quod his Episcopus licentiam dederit. Quicumque sunt tacuerunt, & susceperunt manus impositionem professi continentiam, si postea ad nuptias venerint, à ministerio cessare debent.* Hæc ibi. Qua per moti auctoritate nonnulli senserunt, non esse iure diuino Diaconis, & proinde Subdiaconis præceptum, ne post susceptos sacros Ordines nuptias contrahant; siquidem permittit Synodus eos aliquando uxores ducere. Mihi tamen, vt statim ostendam, non videtur ex eo Concilio satis firmè concludi, cœlibatum Diaconorum, & Subdiaconorum esse tantum iuris Canonici, nec id asserere cogit nos prædictum Concilij decretum, quoniam de more, & ritu Græcorū, loquitur Concilium, videlicet de vxoribus ante Diaconatū ductis: & idcirco ait, *si cum ordinantur, dixerint velle se uxores habere, id est, velle se matrimonio ante con-*

tracto

tracto vti. Et deinde cum dicitur: *Hi postea si ad nuptias venerint, vel se contulerint*; hoc est, si ad uxores, quas in matrimonium ante duxerant, accesserint, atque eis commisceantur: Si ad nuptias videlicet ante contractas venerint: hoc est, si nuptijs ante contractis vti voluerint: sic hunc canonem explicat Maior loco citato: vel intelligitur, si ad nuptias venerint, hoc est, si nuptias contraxerint factis, non iure: vt exponunt Archidiacono, Turrecremata, & Geminian. in eo capite: vel certè is canon abrogatus est per canonem 6. Concilij 6. generalis, vt ait Balsamon. Quare vera est communis Theologorum, & Canonici iuris interpretum opinio, nulli post Diaconatū, aut Subdiaconatum licere matrimonium contrahere, id non quidem iure diuino, sed canonico prohibente.

Tertio **quæritur**, An in vtraque Ecclesia, Græcorum scilicet, & Latinorum semper fuerit more, & vsu receptum, vt post sacros Ordines receptos Presbyteri à nuptijs contrahendis arceantur? Caietanus in opusculis, tom. 2. tract. 27. sot. 4. dist. 38. quæst. 1. art. 1. & lib. 7. de iust. qu. 6. artic. 2. in conclus. 2. & quidam alij censent, id quidem in Latina Ecclesia semper esse seruatum, non tamen in Græca. Et Erasmus scripsit hodiernis temporibus Sacerdotes, & Episcopos post susceptos Ordines uxores ducere: quam sententiam cum temerariam esse dixisset Parisiensis Academia; respondit Erasmus, se, cum Venetijs commoraretur, id à Græcis accepisse, qui ibi debebant. Id colligunt illi ex cap. *Aliter*, dist. 31. vbi dicitur: *Aliter se Orientalium traditio habet Ecclesiarum, aliter huius sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Nam earum Sacerdotes, Diaconi, & Subdiaconi matrimonio copulantur, istius autem Ecclesiæ, vel Occidentaliū, nullus Sacerdotum à Subdiacono vsque ad Episcopum licentiam habet coniugium sortuendi.* Hæc ibi. At certè falluntur, vt rectè Glossa annotauit. Nam in cap. *Si quis eorum*, d. 32. ex sexta Synodo generali per spiritum sanctum dicitur: *Si quis eorum, qui ad Clerum accedant, voluerit nuptiali iure mulieri copulari, hoc ante ordinationem Subdiaconatus faciat.* De Latina verò Ecclesia hoc certum est ex cap. *Sunt quidam*, 27. quæst. 1. vbi Innocentius Primus constituit: *Præcipimus, vt Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, qui sacrum transgredientes propositum uxores sibi copulare præsumserint, separentur.* Eadem distinct. cap. *Presbyteris, Diaconibus, Subdiaconibus, & Monachis, & Presbyteris concubinas habere seu matrimonia contrahere, penitus interdicitur: contracta quoque matrimonia ab huiusmodi personis distingi, & personas ad penitentiam redigi debere, iuxta sacrorum Canonum definitionem indicamus.* In cap. *Decernimus*, distinct. 28. ex Innocentio Secundo dicitur: *Decernimus, vt ij, qui in Ordine, & supra uxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio Ecclesiastico careant.* Item cap. *Leitores*, dist. 32. ex Concilio Carthagensi 4. dicitur: *Leitores, cum ad annos pubertatis veniunt, cogantur, aut uxores ducere, aut continentiam profiteri.*

Ad illud vero, quod obijciebatur ex cap. *Aliter*, dist. 31. respondeo cum Glossa communi consensu recepta, illud matrimonio copulantur, idem esse, ac si diceretur, nuptijs ante contractis vtuntur. Nec est, quod Caietanus hanc Glossam, vt ridiculam rejiciat: ius enim Canonicum non raro hoc, quod est matrimonio copulari, sumit pro eo, quod est coniugali copula vti: ea enim carnis commixtio, appellatur matrimonij coniunctio. Vnde in e.

Quoniam, eadem distinctione, dicitur: *Non suis copulentur vxoribus: nec ab simili loquendi modo vtitur ius in cap. Nolle, in prædicta distinct. & in cap. Agabosa, & c. Prinsquam, 27. q. 2.*

Quarto **quæritur**, An etiam Diaconis, & Subdiaconis fuerit præceptum, ne post sacrum Ordinem susceptum nuptias contrahant. Quidam a iunt, olim licuisse illis iure Canonico ad nuptias transire post Ordinem sacrum susceptum, eo argumento permoti, quod in ca. *Diaconi*, 28. dist. ex Concilio Anagnino, habetur: *Diaconi, qui cum ordinantur, protestati sunt, dicentes se velle habere uxores, nec posse se continere: si postea ad nuptias peruenerint, in suo ministerio manebant.* Sic opinantur Caietanus in opusculis, tom. 1. tract. 27. sot. in 4. dist. 38. quæst. 1. art. 1. Cæterum quidam alij opinantur; id nunquam illis licuisse facere. Et id quod citatur ex cap. *Diaconi*: sic intelligitur, vt supra iam dixi: si protestati fuerint se velle uxores habere, hoc est, velle se vti vxoribus ante Ordinem ductis. Id verò, si postea ad nuptias venerint; significat, si vtantur nuptijs ante contractis, permaneant in ministerio.

Alij, videlicet Archidiacono, Geminian. Turrecremata, cap. *Diacon*, dist. 28. exponunt id, quod dicitur in eo capite, si postea ad nuptias venerint, hoc est, si postea matrimonium contraxerint factis ipso, non iure, tunc separentur ab vxoribus, quas duxerunt factis, non iure, eo quod matrimonium non valeat, & separati ab vxoribus in ministerio permaneat, hoc est, non deiciantur à Clero. Balsamon in Comment. super Concilium Anagninum ait: *Hunc Concilij Canonem esse abrogatum in Concilio 6. Generali can. 6. Trullano, vbi definitur, Subdiaconis, & Diaconis nullo modo licere ad nuptias transire, quod si transierim, esse ab vxoribus separendos.* Nunquam licuit Clericis post sacros Ordines nuptias contrahere.

Quinto **quæritur**, An apud Græcos coniugium contractum post receptum aliquem Ordinem sacrum, videlicet post Sacerdotium, vel Diaconatum, vel Subdiaconatum sit irritum, & inane iure Ecclesiastico, sicut est apud Latinos. Respondeo cum Paludano 4. dist. 37. quæst. 1. art. 1. conclus. 4. Sylu. Matrimonium, 8. quæst. 12. v. e. j. c. Sextum, esse irritum. Id probat Syluester ex cap. *Si quis eorum*, dist. 32. cap. *Nicena*, dist. 31. cap. *Cum in præterito*, dist. 82. alij probant ex can. 27. Apostolorum. Sed certè hi Canones solum prohibent, ne Clerici post sacros Ordines nuptias contrahant; at expressè non statuunt matrimonium contractum à Clerico post sacrum Ordinem irritum esse, & inane: quidquid sit, prædictos Canones, vsus, & mos etiam apud Græcos seruatus interpretatur. Sic, Clericos post sacros Ordines à contrahendis nuptijs prohiberi, quod si contraxerint, esse eos ab vxoribus, quas duxerint, penitus separendos; matrimonium igitur post sacros Ordines in initum etiam apud Græcos non valet, Ecclesiastica constitutione: vt ait Glossa, in c. *Si se cuiquam*, ad finem, dist. 28. & Rosell. verbo, *Impedimentum*, 11. vbi citat Direct. & Glossa in cap. *Diaconi*, d. 28. & colligi videtur ex can. 6. Concilij 6. generalis.

Sexto **quæritur**, An qui sunt sacris Ordinibus initiati, continentiam seruare debeant ratione voti, an verò ratione Ecclesiasticæ legis duntaxat? Quidam opinantur eos solum esse lege Ecclesiastica adstrictos, non voto. Id ex eo colligunt, quòd si quis sacros Ordines suscipiat, vel per vim,

vel per

vel per metum mortis adactus, vel per ignorantiam adductus, nullo voto continentiae se abstringit; & tamen Ecclesia cogit eum, vel continentiam seruare, vel se ab altaris ministerio continere. Si quis rursus ab infantia sacris Ordinibus initiatuſ eſſet, quamuis id male fieret, Ordinis tamen caractere inſignitus fuiſſet: ſed nullo Voti vinculo teneretur, quamuis Eccleſia, vel eum perpetuo ab altaris ministerio arceret, vel Caſtitaſtem profiteri compelleret. Deinde, ſi continentiae votum non eſt iure diuino ſacris Ordinibus annexum; poſſet quidem Eccleſia legem ſtatueret, vt Clerici poſt eos Ordines ſuſceptos continentiam ſeruent, non tamen eos voti nexu, & vinculo alligare. Votum enim Deo ſponte facimus, non legis neceſſitate coacti.

Mihi tamen magis placet eorum opinio, qui diſtinguunt cum Gloſſa in cap. Cum olim, de Cleric. coniug. in ſacrorum Ordinum ſuſceptione aliquando fieri explicite Votum, aliquando tacite, aliquando vero nullum votum interuenire: proſecto iura Canonica votum appellat in cap. 1. De voto, & voti redempti. in 6. & in cap. Cum olim, De cleric. coniugat. & cap. Quamquam, diſt. 23. & alibi ius praecipit, vt qui ad ſacros Ordines prouehuntur, polliceantur ſe continentiam ſeruaturos, cap. Nullum, diſt. 28. ex Gregorio dicitur: *Nullum facere ſubdiaconum praſumant Episcopis, niſi qui ſe caſte victurum promiſerit.* Et id circo in Concilio Tridentino ſeſſ. 24. can. 9. ſtatuitur, vt Clerici, a ſuſceptis Ordinibus Caſtitaſtem ſeruent, vel lege Eccleſiaſtica, vel voto. Vbi ponderanda eſt illa diſtinctio qua uſa eſt Synodus. Nam qui ſcienter, & ſponte ſacros Ordines ſuſcipiunt, votum Caſtitaſtis emittunt expreſſim vel tacite: qui vero per vim, vel metum cadentem in virum conſtantem his Ordinibus conſecrantur, nullo voti vinculo obſtringuntur, ſed Eccleſiaſtica lege, vel Caſtitaſte profiteri coguntur, vel perpetuo ab altaris ministerio prohibentur, vt inferius explicabo. Ad argumenta oppoſita inferius reſpondebo.

Ex his colligitur alterius ſolutio quaſtionis, An qui ſcienter, & ſponte eſt ad ſacros Ordines electus, egeat Romani Pontificis auctoritate non ſolum ex iuſta, & debita cauſa relaxante legem Eccleſiaſtica, ſed etiam remittente votum continentiae, vt tuta conſcientia nuptias contrahere queat. Nam aut Ordines ſacros ſcienter, & ſponte ſuſcepit, & hic eget Pontificia voti relaxatione. Et quia nemo voto ſoluitur, niſi grauiffimis de cauſis; hinc efficitur, vt relaxationem voti iure obtinere nequeat, niſi legitima ex cauſa. Qui vero per vim, vel metum mortis, qui dicitur cadere in conſtantem virum, ad ſacros Ordines prouehitur, non eget Pontificia legis, aut voti relaxatione, vt poſtea dicam.

Soluitur illa etiam quaſtio, num is, qui ſponte eſt in ſacris Ordinibus conſtitutus, cum ſoemina omni vinculo ſoluta rem habens ſacrilegi congreſſus crimen incurrat; an vero ſimplicis tantum luxuria, quae fornicatio dicitur? Quidam iuris ciuiliſ interpretes ceſſent reum tantum eſſe ſimplicis fornicationis, non ſacrilegi congreſſus: putant enim eum non eſſe violatorem voti, ſed Eccleſiaſticae legis; & proinde aiunt, ſi ſtatuto, vel lege poenae ſacrilegis irrogentur, eis non affici Preſ-

byterum, cum ſoluta ſoemina turpiter peccantem. Quid ſi is cum ſoemina coniugij vinculo aſtricta rem habuerit, tantum adulter eſt, non ſacrilegus. Nam preſbyter, inquit, cum ſoemina rem habens committere dicitur, aliquando adulterium cum nuptis, aliquando inceſtum cum affine, vel conſanguinea; aliquando ſimplicem fornicationem, cum ſoluta, aliquando ſtuprum, cum virgine.

Ceterum communi eſt omnium ſententia receptum, eiufmodi Preſbyterum ſacrilegij ſcelere teneri: quonia (vt diximus) in ſacrorum Ordinum ſuſceptione expreſſe, vel tacite continentiae votum emittitur, & qui votum perfringit, ſacrilegij crimine ſeſe commaculat. Nec obſtat, quod ſepe Canones, & iura Preſbyterum cum ſoluta ſoemina peccantem, ſimplicis tantum fornicationis appellent reum: nam ſolum ſignificare volunt eum adulterij, ſtupri, inceſtusue crimine non teneri. Non negant tamen reum eſſe ſacrilegij. Hanc quaſtionem tractauit Iulius Clarius lib. 5. reſcriptar. ſentent. ſ. Fornicatio, num. 16. verſic. Cum preſbytero. **SI QVAERAS**, quis dicitur facere votum tacite, & implicite continentiae, cum ſacros Ordines ſuſcipit. Reſpondeo ex communi omnium ſententia in cap. 1. de voto, in 6. & in cap. Cum olim, de Cleric. coniug. & cap. Quamquam, diſt. 23. eum, qui in Latina Eccleſia ſponte ſacris Ordinibus initiatuſ, etiam ſi nihil meminerit voti: ſufficit, ſi ſua ſponte ad ſacros Ordines promouetur: nam eo ipſo, votum continentiae facere cenſetur.

Septimo quaeritur, An ſic Diuini iuris, aut ſaltem Apoſtolicum, ne ad ſacros Ordines eligantur, niſi iſ, qui nullo fuerint antea matrimonio copulati? Ratio dubitandi eſt ex verbis Clementis, quae habentur in Epistol. 2. vbi dicitur ad Dominica ministeria tales eligantur, qui ante Ordinationem ſuam, vxores non nouerint. Reſpondeo, nec id eſſe iuris Diuini, nec Apoſtolicum. Paulus enim 1. ad Timotheum 3. & ad Titum 1. ſcribit, oportere Episcopum eſſe vnus vxoris virum; & idem de Diacono teſtatur: ergo ſecundum Apoſtolum fas eſt virum coniugem ad ſacros Ordines promoueri. Hieronymus quoque epistol. 50. ad ſu. Apoſtoli, inquit, vel Virgines, vel poſt nuptias continentes fuerint Episcopis, Preſbyteris, Diaconis, aut Virgines eliguntur, aut viduis, aut certe poſt Sacerdotium in aeternum pudici. Leo quoque Primus ſcribit epistol. 84. & epistol. 87. Vbi promouendi ſunt aliqui ſi habent vxores, ſint tanquam non habentes: & ſi non habeant, permaneat ſingulares. Epiphanius in compendio lib. 3. Coniugem, inquit, filios procreantes, Dei Eccleſia ad ſacros Ordines non recipit, ſed eum, qui ſe ab vna continuit, aut in viduitate vixit. Beda in libr. 3. De Tabernaculo. Non pugnat eſſe Sacerdotem, & maritum; ſed pugnat inter quotidianos vxoris amplexus verſari, & celeſtia myſteria tractare. Denique in Euangelio legimus, locrum Petri, ergo in Apoſtolum electus eſt Petrus coniugij nexu, & vinculo aſtrictus. Et Eccleſiaſticae hitoriae tradiderunt Philippum, vel Apoſtolum, vt placet Eufeb. lib. 3. hiſt. Eccleſ. ca. 24. vel Diaconum potius, vt a iſis, filias habuiſſe, quas Lucas quatuor fuiſſe commemorat: & Graecorum Eccleſia a priſcis temporibus morem obſeruat, quo ad ſacros Ordines coniuges viros admittit: nec id in Graecis Sacerdotibus, Latinorum Eccleſia dant, aut improbat: quamuis nullum ad ſacros Ordines admittat, niſi continentiam voueat.

Illud igitur Clementis: *Qui ante ordinationem suam uxores non nouerint. hanc habet sententiam: Qui suis vxoribus non commiscetur; non enim negat coniugium cum Sacerdotio consistere, sed vsum coniugij.*

Octauo queritur, An Paulus 1. ad Timoth. 3. & ad Titum 1. cum ait: *Episcopi, & Diaconi oportere esse vnus vxoris virum, filios habentem subditos cum omni castitate, præcipiat, ne ad sacros Ordines prouehantur, nisi ij, qui sunt coniugio alligati?* Quidam dicere non dubitarunt, Græcos in eo errore versari, vt nullum ad sacros Ordines ascendere permittat, quin prius vxorem duxerit. Ita vt sit Græcorum error, oportere Clericos, antequam ad sacros Ordines eligantur, vxores accipere, quia post sacros Ordines eis amplius non liceat id facere, & magno periculo libidinis se exponat, qui sine vxore viuit; qui fuit Vigilanti hæretici error, de quo scripsit Hierony. lib. 1. aduer. Iovin. & in epist. ad Riparium. *Proh nefas, Episcopos sui sceleris dicitur habere consortes, si tamen Episcopi nominandi sunt, qui non ordinant Diaconos, nisi prius uxores duxerint, nulli cælibi credentes pudicitiam.*

Sed reuera falluntur. Nam in cano. 6. Concilij Trullani, quod Græci sextam Synodum Generalem appellant, statuitur, vt si quis eorum, qui ad Clerum accedunt, velint lege matrimonij mulieri coniungi, antequam Hypodiaconus, vel Diaconus, vel Presbyter ordinetur, hoc faciat. Hoc autem illi Patres se constituere testantur; quoniam in Apostolorum Canonibus, vt dictum est; nimirum can. 27. statuitur sic: *Imuptis, qui ad Clerum prouecti sunt, præcipimus, vt si voluerint uxores accipere, accipiant, sed Lectores, Cantoresque ianummodo.* Sic ibi. Ergo Græci non cogunt aliquem ante Ordines sacros matrimonium contrahere; sed statuunt, vt qui in Clericum eligitur, si velit ad nuptias transire ante Ordines sacros acceptos, id faciat; sin minus, nouerit sibi esse interdictum matrimonium contrahere post susceptos: & qui renunt continentiam seruare, sinunt eos sibi ante sacros Ordines vxores adiungere: deinde verò ad sacros Ordines promouent. Qui verò sensus sit verborum Apostoli, quæ supra ex Epistolis ad Timotheum, & Titum protulimus, patet. Nam, vt Catholici omnes interpretes testantur, nequaquam præcipit, Paulus, vt is, qui in Episcopum, vel Diaconum eligitur, sit vir matrimonio astrictus, vel vt post ordinationem in re vxoria se exerceat: verum, vt si cõiux vir ad sacros Ordines promotus fuerit, ne dygamus, vel polygamus eligatur.

Sciendum est, prædicti loci: Oportet Episcopum vnus vxoris esse virum, quadruplicem sensum, iuxta Catholicorum interpretum veras, & germanas expositiones, esse posse. Quidam enim sic interpretantur: *Vnius vxoris virum*, id est, qui vel nullam nouerit, vel si nouit, viduus sit; vel, quod idem est, si vir solutus ab vxore non fuerit, eius vxor antea decesserit. Meminit huius intelligentiæ B. Chryostomus homil. 10. in 1. Timot. 3. sed eam non probat. Alij verò sic exponunt: *Vnius vxoris virum*, nempe; si coniux sit eligendus, etiam vxore viuente non sit dygamus: hoc est, qui nec simul, nec diuersis temporibus plures vxores habuerit. Apostolus enim eo loco id præcepit ratione habita veteris legis Leuit. 21. hæc autem in

suis Sacerdotibus, & Pontificibus requirebat, ne in matrimonio ducerent viduam, aut repudiatam, aut meretricem, sed virginem. Et hic fuit sensus Græcorum, & Latinorum interpretum, & Romanorum etiam Pontificum. Sic Ambrosius, vel quisquis eorum Commentariorum in Paulum auctor fuit. Sic etiam ipse Ambrosius epist. 82. & lib. 1. officiorum, cap. 50. Basil. in Esai. cap. 3. Augustin. de bono coniugali, cap. 18. de Ecclesi. dogmat. cap. 72. Nissen. de virginis. cap. 6. Epiphani. heresi. 59. Siricius epist. 1. Innocentius 1. epist. 2. Leo 1. epist. 84. Primasius, Sedulius, Theophylactus, Oecumenius, Beda, Anselmus, Haymo, & S. Thom. Vnde nata est inter Augustinum, & Hieronymum controuersia, contendente Hieronymo, vt patet ex cap. *Vnius vxoris*, distin. 26. & cap. Oportet. 28. quest. 3. posse ad sacros Ordines eligi eum, qui post Baptismum vnâ tantum vxorem duxerit, quamuis ante Baptismum vnâ aliam, vel plures habuerit: Quia sicut Baptismus omnem maculam abstergit, sic etiam expiat, & delet omnem pœnam. Contra verò S. Augustinus, vt referitur in ca. *Vnius vxoris*, distin. 27. vt habet Sotus in 4. distin. 27. q. 3. arti. 2. sequuti sunt Summistæ, vt habet Syluest. in verb. *Baptismus* 6.

Porro Chryostomus, Theophylactus, Theodoretus, & Oecumenius Paulum aliter etiam explicant. *Sit vnus vxoris vir*, hoc est, si coniugio sit astrictus, ne plures simul habeat vxores: & hoc aiunt præcepisse Paulum contra eos, qui ex Iudæis, vel Gentilibus erant ad fidem Christi conuersi, & more Iudæorum, siue Gentilium plures vxores simul habebat: quem etiam sensum agnouit Hieronymus in explanatione eius loci Apostolici ad Titum. Sed eum tamen sensum, quidam improbant, quoniam Paulus de Christianis loquitur, quibus semper fuit omnino interdictum plures simul vxores habere. Ceterum is mihi sensus non videtur omnino improbandus. Fateor quidem Christianis nunquam post Baptismum licuisse plures vxores ducere: Apostolorum tamen temporibus verisimile admodum sit, ex Iudæis, & Gentibus aliquos ad Christi fidem, & religionem venisse, qui suæ gentis ritu, & more plures antea vxores duxerant; vt proinde veterit Paulus, eorum quemquam in Episcopum, vel Diaconum eligi, sed qui vnâ tantum vxore contentus antea vixerat.

Postremò, alij interpretantur: *Sit vnus vxoris vir*, vult dicere, sit vnâ tantum vxore contentus, coniugalis castitatis amator, ab omni libidinis lasciuæ, & damnatæ consortio abhorrens: Qui sensus quamuis quibusdam Catholicorum placeat; mihi tamen nõ valde probatur, siue his, siue alijs modis exponamus, planè constat Apostoli mens, & sententia. Vnde extat Canon Apostolorum 17. ordine: *Si quis post Baptisma secundis fuerit nuptijs copulatus, aut concubinam habuerit, nõ potest esse Episcopus, non Presbyter, aut Diaconus, aut prorsus ex numero eorum, qui ministerio sacro deseruim.* Et canon 18. constituit:

Si quis

Si quis viduam, aut repudiatam acceperit, aut meretricem, aut ancillam, vel aliquam de his, quae publicis spectaculis mancipantur, nullo Ordine sacro iniicietur. Hæc Canon.

Caput XIII.

Aliæ quæstiones de eadem re diluuntur.

Primo Quæritur, An cum Sacerdotio, & Diaconatu iure Diuino, an potius iure tantum Canonico pugnet vsus matrimonij etiam ante Ordinem sacri contracti? Quidam existimant pugna re. Ad cuius rei maiorem intelligentiam notandum est, hoc vnum esse inter alia diffidium Græcorum, & Latinorum. Græci enim Sacerdotibus, & Diaconis coniugij ante Sacerdotiū iniecti, vsu quidem permittunt, non eo tempore, quo altaris ministerio deseruire, vel consuetudine, vel lege debent, sed alio tempore. Non enim quotidie singuli sacris operantur, sed Dominicis duntaxat, & festis diebus quotidie verò extra quadragenarij ieiunij tempus vni tantum Missæ sacrificiū prouidero populo faciunt, & offerunt. Latinorum verò Ecclesia semper morem retinuit, vt Sacerdotes, & Diaconi ab omni vsu coniugij etiã ante Ordines sacros contracti se perpetuò abstineant. Vnde dist. 31. c. Quoniam. ex Canone 13. Sextæ Synodi Generalis, dicitur: Quoniam in Romanij Ordine Canonis esse cognouimus traditum, eos, qui ordinati sunt Diaconi, vel Presbyteri, confiteri, quod non suis iam copulatur vxoribus, antiquum sequentes Canonem Apostolicæ diligentie, & consuetudinis, sacrorum virorum legales nuptias amodo valere volumus, nullo modo cum vxoribus suis eorum connubia dissoluentes, aut priuantes eos familiaritate ad inuicem in tempore opportuno. Quicumque ergo Subdiaconus, Diaconus, aut Sacerdos fuerit, nullo modo prohibeatur ad talem gradum ascendere ob cohabitationem cum sua vxore; nec etiam tempore sua Ordinationis profiteri Castitatem cogatur, nec abstinere debeat à sue vxoris familiaritate. Oportet tamen eos, qui altari ministrant, tempore oblationis, continentes esse in omnibus. Si quis igitur præsumpserit contra Apostolicos Canones, Presbyteros, vel Diaconos priuare contactu, & communionem legalis vxoris suæ, deponatur. Similiter Presbyter, aut Diaconus, qui religionis causa vxorem suam expellit, excommunicatur. Si verò in hoc permanserit, deponatur. Hæc ibi. Porro hunc Canonem Sotus in lib. 7. de iust. q. 6. artic. 2. & quidam alij tanquam à vero alienū improbant, & damnant, eo quod Patres illi referant suum Decretum ad Canonem sextum Apostolorum, qui sic habet: Episcopus, aut Presbyter, vxorem propriam nequaquam sub obtentu religionis abijciat: Si verò reiecerit, excommunicatur; & si perseuerauerit, deijciatur: & ad Canonem tertium Concilij V. Carthaginensis, in quo statuitur, vt Episcopi, Presbyteri, & Diaconi se contineant ab vxoribus in proprijs terminis, hoc est, vicis suæ tempore. Verum Canon Apostolorum clarè non constituit, quòd ipsi voluerunt, puniendum eum, qui causa religionis vxorem suam ab vsu matrimonij remouerit: bene tamè eum, qui eam tanquam omnino alienā abiecerit, ita vt omnem eius alèdæ curam quasi nexu, & vinculo coniugij soluto, deposuerit. Ita respondet Hubertus Cardinalis in libro contra Nicetam Pæstoratum Abbatem Constantinopolitanum: & habetur hæc Huberti responsio no-

mine Leonis IX. cap. Omnino, dist. 31. vbi dicitur Apostolos constituisse, ne Clerici abijciant vxores à cura sua, etiam si se ab earum thoro superauerint. Debet enim adhuc eas alere, & eis in omnibus prouidere. Hæc ibi. Sicut etiam eadem sexta Synodus Trullana can. 48. decernit, Episcopi vxor, in Monasterio aliquo degat, & prouidentia ipsius Episcopi, viri sui, sustentetur. Sic etiam Synodus Turonensis 2. cap. 8. definit, vt Episcopus coniugio alligatus habeat vxorem, vt sororem, & eius curam gerat, absque tamen vlla suspitione coniugalis commercij. Eadem ratione intelligitur Canon quartus Concilij Gangrensis, vbi habetur: Quicumque discernit à Presbytero, qui vxorem habuit, quod non oporteat eo ministrante, de oblatione percipere, anathema sit. Quod decretum facit contra eos, qui putabant coniugium esse interdictum: & propterea arbitrabantur non licere ei, qui vxorem habet, sacris operari. Tunc autem Presbyteri vxores habebant, non quibus commiserentur, sed quas vt sorores alerent, & sustentarent.

Canon autem 3. Concilij 5. Carthaginensis in hunc modum habet: Episcopi, Presbyteri, & Diaconi se abstineant ab vxoribus secundum priora, vel secundum propria statuta: quæ verba, illi Patres Græci interpretati reddiderunt sic: in proprijs terminis, & intellexerunt vicis suæ tempore: cum tamen Carthaginenses Patres dicere voluerint, secundum proprias definitiones, hoc est, secundum ea decreta, quæ in Concilio 2. Carthaginensi edita sunt. Cuius Can. 2. sic habet: Placet Episcopos, Sacerdotes, & Leuitas se continere in omnibus, quo possint simpliciter, quod à Deo postulant, impetrare, vt quod Apostoli docuerunt, & ipsa seruaui antiquitas, omnes custodiamus.

Sentiunt itaque quidam, Græcos post susceptos Ordines sacros, coniugio vtentes ante contracto, delinquere, & eum vsu Ecclesiam permittere nõ qui dem, vt bonum, sed vt minus malum. Quod probant auctoritate Nicolai Primi, qui, vt habetur dist. 28. c. Consulendum, respondens ad quæstiones Bulgarorum, ait: Consulendum decernitis, virum Presbyterum habentem vxorem debeat sustentare, & honorare, an à vobis proijcere. In quo respondemus, quoniam licet ipsi valde sint reprehensibiles, vos tamen Deum conuenit imitari, qui Solem suum oriri facit super bonos, & malos. Eijcere enim à vobis non debetis: siquidem, & Iudæ Dominus, cū esset falsus discipulus, à numero suorum non eiecit. Hæc Pontifex, qui tamen scribebat ad Bulgaros, qui semper Græcorum mores, & ritus retinuerunt, ac etiam nunc retinent.

Sed horum scilicet, ego sententiam nõ approbo: nunquam enim Ecclesia Latina Græcos tanti criminis accusauit: nec filios Presbyterorum Græcorum tanquam contra ius diuinum progenitos damnauit. Et in cap. Aliter, dist. 31. Stephanus Romanus Pontifex ait, in Orientali Ecclesia Presbyteros matrimonio vti, nec tamen eum morem, & vsu reprehendit. Item Innocentius Secundus in cap. Cum olim. De Cleric. coniug. definit filium Presbyteri Græci ex vxore genitū, iure inter Latinos promoueri, si nullum aliud Canonicum impedimentum obstat. Eius sunt hæc verba: Nos attendentes, quod Orientalis Ecclesia votum continentie non admittit, quoniam Orientales in Minoribus Ordinibus contrahunt, & in superioribus viuunt matrimonio iam contracto,